

Een bulletin uitgegeven
voor de bewoners van Frederiksoord
en omgeving

DE STAR

star.frederiksoord@home.nl

Hernieuwde uitgave
Jaargang 9 · Uitgave 2 · Mei 2015

Op weg naar Werelderfgoed Frederiksoord Nu

FREDERIKSOORD – Heel veel activiteiten van de eerste maanden van 2015 hebben in het teken gestaan van UNESCO en het Werelderfgoed, zowel in Frederiksoord, Wortel, Merksplas als Assen.

Het gevoel van 'wij halen het' overheerste heel duidelijk.

We gaan er nog steeds vanuit dat we op de Werelderfgoedlijst komen. De openingsfoto geeft een beeld van de ludieke opening van de Beeldentuin bij de Koloniehof. Een kijkje is zeker de moeite waard. Wat zeker ook de moeite waard is, zijn de aanpassingen van ons museum. Prachtige historische verhalen. De voorbereidingen voor de tweede Kolonieloop zijn in volle gang. We rekenen weer op een groot succes. De historische foto geeft een prachtig stukje geschiedenis weer. Een verdere verklaring lijkt ons niet nodig. En natuurlijk mag niet onvermeld blijven dat het orgel in het Koloniekkerkje in Wilhelminaord weer

geweldig klinkt. En lust voor oog en oor. Verder willen we nog even wijzen op het artikel van Wil Schackmann. Omdat er aan het eind van april veel activiteiten waren die we nog wilden 'meenemen', verschijnt deze Star iets later dan dat u van ons gewend bent.

We wensen u weer veel leesplezier en natuurlijk zijn reacties en suggesties heel erg wel-

AGENDA

Elke zaterdag

Biologische boerenmarkt op het grote parkeerterrein van de Tuinen

Weekend 9/10 mei

Lente Fair

Weekend 23/24 mei

Van Swieten Festival

Maandag 25 mei

Kolonieloop

Zondag 16 augustus

Koloniebelevens Frederiksoord op De Koloniehof

Weekend 12/13 september

Corso

kom op star.frederiksoord@home.nl. Via dit e-mailadres kunnen belangstellenden buiten Frederiksoord, Wilhelminaord en Nijensleek een digitale versie van De Star aanvragen. Denkt u erom dat u e-mailadres wijzigingen even aan ons doorgeeft! In Museum De Koloniehof en in Hotel Frederiksoord is altijd een gratis papieren versie verkrijgbaar.

Hijlco Komen en Jan Jansen

Op reis door Nederland

In 1900 gaf Uitgeverij P. Noordhoff uit Groningen een Aardrijkskundig Leesboek uit voor de Volksschool onder de titel 'Op reis door Nederland' geschreven door de heren J.D. Bakker en E. Deelstra, hoofd-onderwijzers te Groningen. In de vorige zes uitgaven van de Star is er al uit dit werk geciteerd. Nu volgt het laatste deel.

Waar rechten zijn, zijn ook verplichtingen. Dronkenschap, onzedelijkheid, verwaarloozing van huis en tuin, verregaande luiheid en wanorde worden niet geduld. Wie zich daaraan schuldig maakt, wordt vermaand; helpt de vermaning niet, dan volgt eene bedreiging en eindelijk wegzending uit de Maatschappij. In de tweede plaats is de arbeider verplicht, zijne kinderen ter school te

zenden en wel zoo lang, tot ze de hoogste klasse doorlopen hebben en eervol ontslag gekregen hebben. Vervolgens moeten de leerlingen nog gedurende twee jaren de avondschool bezoeken, terwijl de meisjes aan het onderwijs in breien en naaien moeten deelnemen. En nu: de vruchten van den arbeid der Maatschappij van Weldadigheid. Deze zijn onmiskienbaar vele. Eene groote uitgestrekte land, die vroeger woest lag, is ontgonnen. Rogge, aardappelen, haver en boonen zijn de voornaamste produkten. Gronden, minder goed voor de landbouw geschikt, zijn beplant met denne- en eikeboomen. De Maatschappij verschaft aan veele menschen werk en daardoor een behoorlijk bestaan; zij bestrijdt de armoede op de rechte wijze. Zij levert een aantal nuttige leden voor de samen-

leving. Groot is het getal dienstboden, die aan de Maatschappij van Weldadigheid alles te danken hebben. Buitendien zijn vele mannen in onderscheiden betrekkingen geplaatst. Een goede opleiding is hen ten deel gevallen, dank zij ook de zorg van de geestelijken ende onderwijzers, aan de stichting verbonden; wanneer zij willen kunnen zij vooruit komen.

Voor den oppassenden arme een gelegenheid tot productieven arbeid aan te bieden, hem en zijn gezin voor den arbeid meer en meer geschikt te maken, hem het vooruitzicht te geven, dat hij zelve en althans zijne kinderen eene zelfstandige plaats in de menschelijke maatschappij zullen bereiken, ziedaar het eigenaardig philanthropisch karakter der M.v.W in korte woorden omschreven.

Nieuws vanuit Huis Westerbeek

- Van de **Koloniewoning van de toekomst** is inmiddels de 13e in aanbouw. In het gebied van de Vaartweg en de Van Eemneslaan wordt de oude koloniestructuur steeds beter zichtbaar.
- Op 11, 12 en 13 mei zal de **Koninklijke Landmacht** tijdens de Operatie Victorie (de Landmacht Dagen nieuwe stijl) in de kolonie werkzaamheden uitvoeren in het kader van het landschapsbeheer.
- Het **Koloniekerkje** en het orgel in het kerkje zien er weer piekfijn uit. Er wordt nu nog gewerkt aan het buitenterrein.
- De **nieuwe beheerders van het Koloniekerkje** en de pastorie zijn Michiel en José Bekkema. Zij gaan ook een coördinerende rol in Ons Dorpshuis vervullen.
- Voor de nieuwe expositie in De Koloniehof **Kolonie verleden verteld** zijn Wil Schackmann en Andries Ophof veel dank

verschuldigd voor hun voorbereidende werk.

- De nieuwe expositie in de Beeldentuin van De Koloniehof is op 25 april geopend. Het jaarthema is **Retour Afzender**. Een verrassende en gevarieerde tentoonstelling.
- Anneke Biersteker stopt na dit seizoen als **coördinator van de Beeldentuin**. Als u een gemotiveerde potentiële opvolger voor haar weet, wilt u dat dan melden aan Hilda Groen op De Koloniehof? Dank!
- Het **familiegraf** van de familie Van den Bosch in 's-Gravenhage, waar ook de oprichter van de Maatschappij Johannes van den Bosch ligt begraven, zal worden gerestaureerd.
- Op 25 maart hebben personeel en vrijwilligers van De Koloniehof een bezoek gebracht aan de **Vlaamse zuster koloniën** Wortel en Merksplas. Mede

door de inspirerende rondleiding van Karel Govaerts, directeur van het Gevangenis museum Merksplas, was het een geslaagd bezoek. Een volle bus met inwoners van de kolonie en omstreken heeft op initiatief van en deels bekostigd door de Kerngroep Kolonie op 25 april dezelfde tour gemaakt.

Helpen met Post van Weldadigheid

De ingekomen post van de Maatschappij van Weldadigheid is gedigitaliseerd. Van alle brieven zijn hele scherpe foto's (scans) gemaakt, zodat ze op internet gepubliceerd kunnen worden. Dat is heel goed nieuws voor mensen die meer willen weten over de stichting van Frederiksoord en over het reilen en zeilen van dat oord in de eerste dertig jaar van haar bestaan. En heel goed nieuws voor mensen die een voorouder in een van de koloniën hebben gehad en bijzonderheden daarover willen weten.

Maar er moet nog wel wat gebeuren voor de scans gepubliceerd kunnen worden. Want het zijn er een paar honderdduizend. Daar valt niet in te zoeken, daar kom je nooit doorheen, daar krijg je alleen maar vierkante oogjes van. Wat er moet gebeuren is dat die scans geïndexeerd worden, zodat er bij elke brief een soort van inhoudsopgave is. Dat indexeren gaat in stappen. Vrijwilligers op het Drents Archief hebben per

brief al gegevens als afzender en datum opgenomen. De laatste stap is het noteren van **alle** namen die in brieven genoemd worden. Daarvoor is een deel van de post nu op de site www.velehanden.nl gezet. Dat is een site waar iedereen die dat wil kan meehelpen om gegevens in archiefstukken vindbaar te maken. Het heet niet voor niets 'vele handen'. Want al die duizenden namen uit de brieven halen is echt een klus die alleen kan worden geklaard als heel veel handen allemaal een klein beetje helpen. Wilt u ook een steentje bijdragen? Ga dan naar www.velehanden.nl, zoek het project Post van Weldadigheid, meld u aan en probeer het invoeren eens. Het is even wennen, maar op het Drents Archief zit elke werkdag iemand die vragen over het invoeren beantwoordt. En al is het maar weinig, hoe meer mensen helpen des te eerder kunnen we alles lezen over de begindagen van Frederiksoord. – Wil Schackmann

Apostelboom terug

Op de historische begraafplaats van de Maatschappij aan de Oranjelaan heeft afgelopen najaar een van de twee apostelbomen het leven gelaten. De storm- en leeftijdsschade was te groot.

Maar inmiddels zijn er weer twaalf bomen in een cirkeltje verschenen die moeten uitgroeien tot een volwaardige apostelboom.

Lang is er gezocht naar hoe zo'n boom geplant hoort te worden. Maar helaas, niets meer erover te vinden. Zo bijzonder is zo'n

boom dus dat er al decennia geen nieuwe is geplant. Maar nu dus wel met het hoveniersverstand van de planter. Een unieke actie van de Maatschappij. Misschien ook nog een op het nieuwe deel van de begraafplaats?

Twaalf is het getal van de stamvaders van Israël en als zodanig van het volk in zijn geheel. In de evangeliën zijn de twaalf discipelen (apostelen) de vaders van een nieuw volk, zij zullen op twaalf tronen zitten om de stammen van Israël te besturen. Ook als tijdscategorie wijst het getal op een bepaalde totaliteit: twaalf maanden een jaar, twaalf uren een dag.

Kolonieverhalen weekend

Het Kolonieverhalen weekend - eind maart - maakte deel uit van het Steenwijken schrijversfestival. In het weekend werd veel aandacht besteed aan verhalen over de Kolonie van onder andere Wil Schackmann, Toon Horsten, Geert Groen en Bert Kuiper.

Er werden voorleessessies gehouden in Café de Steen in Willemsoord en Hotel Frederiksoord. Hoogtepunt was de bijeenkomst in het Koloniekkerkje te Wilhelminaoord waar de Nederlandse schrijver Wil Schackmann - auteur van o.a. *De Proefkolonie* en *De Bedelaarskolonie* - en de Vlaamse schrijver Toon Horsten - auteur van *Landlopers* - enthousiast praatten over de historie van de Maatschappij van Weldadigheid. Duidelijk was te merken dat de schrijvers niet zo maar een boek geschreven hadden, maar zich volledig gestort hadden in de historie van de Maatschappij. Prachtig was het te ervaren dat men in Vlaanderen deze tijd heel anders ervaren heeft. De bewoners van de Zuidelijke Nederlanden waren niet blij met de 'Nederlandse' overheersing. Toen België in 1830 een zelfstandig land werd, zijn alle door de Maatschappij gebouwde huisjes afgebroken. In zowel Merksplas als Wortel is geen huisje meer te vinden. Toch doet de structuur van het landschap duidelijk denken aan de structuur zoals die in Frederiksoord nog te herkennen is. Het geïnteresseerde publiek werd in de gelegenheid gesteld om tijdens het gesprek

van de auteurs vragen te stellen, daar werd dankbaar gebruik van gemaakt. Een zeer interessante avond, die zowel door publiek als auteurs gewaardeerd werd. Het Kolonieverhalen weekend werd afgesloten met een klassiek optreden van het Roder Girls Choresty dat begeleid werd door organist Sietze de Vries op het kerkorgel dat voor het eerst na een omvangrijke restauratie werd bespeeld. De meisjes zongen o.a. werken van Purcell, Bach en Pergolesi. Dit schitterende concert verdiende een 'bom'-volle kerk. Helaas was het aantal bezoekers niet groot, maar de mensen die er waren, beleefden een geweldige koorzang van meisjes met een grote zangkwaliteit onder leiding van de enthousiaste dirigent Sonja de Vries. Al met al een prachtig weekend waarin de geschiedenis van de Maatschappij van Weldadigheid heel veel positieve aandacht kreeg.

Kolonieverhalen bewaard voor nageslacht

Op zaterdag 28 maart werd door inmiddels ex-gedeputeerde Munniksma de nieuwe expositie in De Koloniehof geopend: Kolonie Verleden Verteld.

Veel geportretteerden en hun familie waren bij deze feestelijke gebeurtenis aanwezig. In 16 videoportretten is een beeld van vroeger tijden geschetst. Onder anderen agrariërs, schoolpersoneel, winkeliers, de dokter en personeel van de Maatschappij komen aan het woord. Heel persoonlijke verhalen. Bennie Mensink, een van de geportretteerden, herkende op oude foto's die op het PR-materiaal staan, zijn vader, grootvader en tante.

Tijdens de interviews die door Wil Schackmann zijn voorbereid en door Andries Ophof zijn afgenomen, kwamen veel oude foto's en documenten tevoorschijn. Een mooie aanvulling op het archief van de Maatschappij.

Veel zaken kwamen aan de orde zoals de voorzieningen in de kolonie als een eigen arts en bejaardenzorg. De nadruk op respect en normen en waarden en de oude gewoonte om de pet af te nemen voor de directeur wordt verhaald. De expositie is inmiddels zo goed aangeslagen dat het personeel van De Koloniehof moeite heeft om aan het eind van de dag de bezoekers onder hun hoofdtelefoon vandaan te krijgen. Zo boeiend dus!

Kort Kolonienieuws

Tweede Kolonieloop – De tweede editie van de Kolonieloop vindt weer plaats op **Tweede Pinksterdag** (25 mei). Nieuw is het 10 km parcours. Voor hondenbezitters is er dit jaar de Canicross die met eigen vervoeter kan worden afgelegd. Inschrijvingen via www.kolonieloop.nl

Dorpshuis – Op **zaterdag 2 mei** vierde Ons Dorpshuis haar 100-jarig bestaan. Een van de oudste Dorpshuizen van Nederland. Start van de feestelijkheden was om 15.00 uur. Meer info: www.onsdorpshuis.nl

Koloniecarroussel – Op **12 maart** is in het Provinciehuis in Assen een bijeenkomst belegd door de Koloniën van Weldadigheid op weg naar UNESCO Werelderfgoed 2018. De aanwezigen, velen uit onze koloniën, werden geïnformeerd over de 'oogst' van de werkateliers die is verwerkt in een inspiratiedocument 'Koers op Kolonielandschap'. In een vijftal werksessies konden deelnemers inbreng leveren.

Corso 2015 (12/13 sept.) – Het motto dit jaar is *Musicals*. De nieuwe groep Vledderveen doet dit jaar mee. Voor het eerst: vrijdagmiddag kunnen deelnemers aan het Kindercorso prikken in de grote tent. Dat moet een feest worden! Meer info: www.corsofrederiksoord.nl

De kolonie gaat zoemen – Einstein zei: geen bijen, geen mensen. De bij

is voor onze voedselvoorziening vreselijk belangrijk. Van onze groente- en fruitsoorten zijn 75% voor hun voortplanting afhankelijk van het werk van bijen. De bijen hebben het al jaren moeilijk. De stichting Bijen & Zzo00 van o.a. Jan Meijer (die van Bureau Ecolan in het Kiemhuis) wil in Noord Nederland meer bijenvolken introduceren. Meer educatie en bevordering van het aantal drachtplanten horen bij de doelstellingen.

Gemeenten en organisaties kunnen voor een klein bedrag een bijenvolk adopteren. Imkers doen het werk. De gemeente Westerveld heeft al 10 volken geadopteerd, ook Bats-Uitzendbureau en Bouwbedrijf Broekman hebben aangehaakt. Inmiddels hebben 25 volken een sponsor gevonden. Bijen & Zzo00 is in de kolonies Frederiksoord en Wilhelminaoord op zoek naar een passende locatie waar deze zomer enkele bijenvolken kunnen worden geplaatst. Het gaat bij de te plaatsen volken om het Carnica ras, een zachtaardige soort die niet snel voor overlast zorgt. Ook voor educatie is dat handig. De plaats zou dan ook geschikt moeten zijn om scholen op bezoek te laten komen. Heeft of kent u zo'n geschikte plaats, laat het ze in het Kiemhuis weten. Ook via de website kunt u reageren.

Bijen & Zzo00 hoopt ook een professionele imkeropleiding in Noord Nederland van de grond te krijgen, net zoals er inmiddels een opleiding voor schaapherders is gerealiseerd. Maar voorop staat: veel zoemen, veel honing en veel bestuiven! Meer info op www.bijenzeno.nl

Informatieavond UNESCO

Donderdagavond, 9 april, was er in een bomvol Dorpshuis te Wilhelminaoord een informatieavond, waarin onder andere de stand van zaken met betrekking tot het UNESCO nominatiedossier voor de voormalige Koloniën van Weldadigheid aan de orde kwam.

Wethouder Erik van Schelven opende de avond, ondanks een onwillige geluidsinstallatie met veel enthousiasme en heette iedereen hartelijk welkom. Deze sessie was de tweede bijeenkomst die door de gemeenten Westerveld, Weststellingwerf en Steenwijkerland georganiseerd was. De eerste bijeenkomst was onder grote belangstelling in Willemsoord ge-

houden. Eerst kreeg Bernhard Stikfort het woord. Hij zette de stand van zaken omtrent het nominatiedossier uiteen en liet duidelijk blijken dat hij vol goede moed de reactie van de Rijksdienst voor het Cultureel erfgoed tegemoet zag. Het inspiratiedocument 'Koers op Kolonielandschap' is van een grote kwaliteit. Maar hij gaf ook aan dat hierbij de wens natuurlijk de moeder van de geachte is. Na een korte koffiepauze presenteerde de heer Baalman van het Oversticht de resultaten van een aanvullend onderzoek. Heel interessant waren de zaken die tijdens dit onderzoek over ons gebied zijn ontdekt. De toehoorders ervoeren dat je op een heel andere wijze naar het 'koloniegebied' kunt kijken en dan kunt ontdekken hoe

uniek in feite de Koloniën van Weldadigheid in de wereld zijn. Na afloop van zijn presentatie kreeg de heer Baalman nog een aantal vragen voorgelegd die hij op een correctie wijze beantwoordde. Aan het eind van de avond was er gelegenheid gezamenlijk nog wat na te praten. Daar werd goed gebruik van gemaakt. De maand april is in het kader van UNESCO heel belangrijk. De Rijksdienst zal deze maand aangeven of er voldoende redenen zijn om 'door' te gaan. Het zal de bij de twee bijeenkomsten aanwezige vertegenwoordigers van de drie gemeenten zeker duidelijk geworden zijn dat de bewoners in ons gebied het heel belangrijk vinden regelmatig op de hoogte gehouden te worden van de stand van zaken.

SPONSOREN

AANGENAMER LEVEN

LAAT UW VOEDING UW MEDICIJN ZIJN
EN UW MEDICIJN UW VOEDING

CORKRUTER@ZIGGO.NL

